

Vikten av demokratiarbete

En rapport från Moderata Ungdomsförbundet gällande
demokratiarbete i kommunerna

Innehåll

Inledning	3
Inledning	3
Sammanfattning	4
Partierna är grunden i den representativa demokratin.....	5
Förtroendevalda och den politiska processen	6
Informationsspridning.....	8
Demokratiarbete i skolan.....	10
Mötesplatser för dialog.....	12
Slutsatser	14

Inledning

De beslut som fattas runt om i landets kommuner har stor påverkan på dess kommuninvånare varför det är viktigt att alla har insyn i kommunens verksamhet och de beslut som fattas. Det är även viktigt att möjlighet finns att påverka de beslut som fattas samt på ett enkelt sätt kunna få kontakt med sina företrädare samt få ut information om aktuella frågor och verksamheter.

Idag finns det många unga människor som inte är insatta i kommunens arbete och som finner politik antingen tråkigt eller anser att de inte har någon möjlighet att påverka. Det är viktigt att vi ständigt vågar ifrågasätta den struktur och kultur som finns inom politiken och kommunerna. Detta för att fler ska kunna ha tillräcklig insyn samt intresse och möjlighet att påverka sina lokala politiker och de beslut som fattas.

I flera kommuner har man valt att arbeta med olika demokratiprojekt för att minska avståndet mellan medborgare och politiken samt öka intresset för kommunala frågor. Vi anser att det är bra att en diskussion börjar ske runt om i landet men att resultatet i många fall inte är tillfredställande. Samtidigt är det fortfarande många kommuner där förändringsviljan är liten och allt för många politiker och tjänstemän anser att det är bra som det är.

Syftet med denna rapport är att ge förslag på hur kommuner kan arbeta med demokratiarbete på ett effektivt och bra sätt. Rapporten ska belysa de för och nackdelar som finns med dagens rutiner och organisation av kommuner samt ge förslag på ändringar som skulle kunna ge bättre förutsättningar för ungas engagemang. Många av förslagen är dock även relevanta för andra ålderskategorier. Rapportens fokus ligger på ungas möjlighet att engagera sig i kommuner samt ta del av kommunens arbete. Det ska vara lätt att påverka och göra sin röst hörd även om man inte innehar förtroendeuppdrag.

Ett antal frågeställningar har varit grunden för arbetet, dessa är:

- Vilka för- och nackdelar finns det med dagens kommuner ur ett demokratiperspektiv.
- Vilka ändringar skulle kunna göras för att underlätta för unga människor att ta till sig information från kommuner samt uppmuntra till dialog med de förtroendevalda.
- Vilka förändringar kan genomföras utan att konkurrera med den representativa demokratin.

Vi hoppas att rapporten ska kunna ligga som grund för en behövlig diskussion gällande hur kommuner kan arbeta med demokratiarbete på ett sätt som uppmuntrar fler till att engagera sig på ett eller annat sätt i sin kommun.

Erik Raita (ordförande för arbetet med framtagning av rapporten)

Zanna Mårtensson

Cecilia Löfgreen

Sammanfattning

Denna rapport avser belysa hur kommuner har valt att arbeta med olika demokratiprojekt. Vikten för detta är att minska avståndet mellan medborgare och politiken samt öka intresset för kommunala frågor. För att kunna behålla vår representativa demokrati behöver vi alltid arbeta för att den ska fungera väl. Likaså är det viktigt att inte undergräva den representativa demokratin genom att återkommande lämna bort beslut. Ett extra fokus är vilket arbete som behövs direkt riktat till ungdomar.

Kommunen ska se som sitt uppdrag att göra information lättillgänglig samt ge möjlighet för kommunikation mellan politiker och medborgare. Mycket ansvar ligger även på de politiska partierna att inkludera alla sina förtroendevalda som representanter för medborgarna, detta bland annat genom aktivt deltagande i fullmäktigedebatter. Dokument producerade av kommunen bör vara lättillgängliga såväl att hitta, som språkligt. Alla kommuner bör se över var och hur man gör information tillgängligt, man bör även betänka att många nya forum såsom till exempel Facebook och YouTube kan vara relevanta att använda.

En stor och viktig grupp återfinns i skolorna. Genom att garantera att utbildningen är korrekt och synliggöra den lokala demokratin ökar en aktuell elevs möjlighet att delta även senare i livet. Därför kan kommuner se som sin uppgift att aktivt delta på skolor samt bidra med nya arbetssätt. Det är dock viktigt att detta sker på skolornas villkor och önskemål.

Möjlighet till möten mellan politiker och medborgare kan gärna finnas även i kommunorganiserad form. Det är dock viktigt att dessa inte blir fullt beroende av formalia utan är av mer informell karaktär.

En kommun måste hela tiden omvärdera sitt sätt att kommunicera för att ta del av nya kontaktsätt. Mycket är självfallet individuellt från kommun till kommun men behovet av ständig översyn är gemensamt.

Partierna är grunden i den representativa demokratin

Grunden för vårt politiska system är den representativa demokratin. Även om den representativa demokratin innebär att medborgarna kan lämna ifrån sig de vardagliga politiska besluten så är medborgardeltagandet nödvändigt för den representativa demokratin fortlevnad – detta i synnerhet vid de val där medborgarna ska välja sina företrädare. Företrädare i form av partier samt representanter för partier.

Ett alternativ till den representativa demokratin skulle vara direkt demokrati. Något som skulle innebära direkt deltagande vid alla beslut ifrån alla. Att ha ett direkt deltagande skulle oundvikligen ge en omfattande organisation samt leda till minskat produktivitet i samhället. Att lämna den representativa demokratin för att gå över till direkt demokrati brukar sällan framhållas som ett alternativ.

Många verkar dock förväxla deltagande och insikt med just direkt demokrati. Frågan är dock om detta verkligen är korrekt. Kan det inte till och med ses som falsk marknadsföring när man vart fjärde år låter väljarna tro att de gör sin insats för vårt samhälle som fritt och demokratiskt för att sedan ta fram nya påverkningsmöjligheter. Detta ska inte missuppfattas som en negativ inställning till aktivt deltagande – men det är viktigt att se skillnaden mellan öppenhet och ta bort grunden för den representativa demokratin. När du har avlagt din röst förväntar du dig att de som är valda även ska ta det ansvar de är givna. Således förväntar du dig inte att fullmäktige ska behandla ett förslag som är direkt inlämnat av din icke politiskt engagerade granne i ett så kallat medborgarförslag. Likaså kan du undra när du läser i tidningen att ungdomsfullmäktige har fattat beslut om satsningar på fritidsverksamheter – röstade inte du på en kandidat som hade just det som huvudfråga, hur kan då ett ungdomsfullmäktige som inte är en del av den representativa demokratin fatta ett sådant beslut. Troligen skulle du även reagera om du ser att en viktig fråga avgörs vid en webbomröstning på kommunens hemsida.

Beslut och formella initiativ ska tas av de valda politikerna, de som har fått väljarnas förtroende vid senaste valet. Partierna och deras företrädare har dock, självklart, som skyldighet att lyssna och ta till sig av vad deras medborgare tycker. Kommunen bör se som sitt uppdrag att göra handlingar tillgängliga och likaså möjliggöra för medborgarna att lämna kommentarer. Likaså kan kommunen ta till sig att skapa förutsättningar för de valda politikerna att nå ut till medborgarna. Förslag på vad som kan anses rimligt att göra genom kommunen kommer längre fram i denna rapport.

Självfallet måste man komma ihåg att varje politiker är en alldeles vanlig människa, varav de flesta bredvid har ett arbete eller studier. Det betyder självfallet att man inte kan förvänta sig full tillgänglighet och kanske något man bör tänka varje gång man drar igång ett nytt projekt. Det är även viktigt att man ger de politiska representanterna möjlighet att fullfölja sitt uppdrag samt att göra detta inom sina respektive partier. De flesta politiker är nämligen främst representanter för sitt parti och invalda på ett partimandat.

Unga Förtroendevalda anser:

- Att demokratiprojekt som kommunen driver ska inte vara beslutande, beslut ska fattas av de valda politikerna.
- Att kommunen ska se som sitt uppdrag att göra information lättillgänglig samt ge möjlighet för kommunikation mellan politiker och medborgare.
- Att det är viktigt att skicka signalen att vårt politiska system bygger på partier och partiernas representanter.
- Att många engagerar sig partipolitiskt är det bästa demokratiarbetet.

Förtroendevalda och den politiska processen¹

Gränserna för att bli personvald till kommuner och landsting (regioner) är alldeles för höga. Idag krävs det 5 % av partiets totala röster i en valkrets för att bli uppflyttad på valsedlarna. Anledningen till att många medborgare inte ens känner till vem som representerar dem i kommunen är för att de förtroendevalda inte har någon direkt koppling till sina väljare. Om personvalen blev en mer naturlig del av den demokratiska processen skulle fler förtroendevalda bli tvungna att profilera sig mer bland sina väljare och därmed skulle fler väljare också få en större delaktighet i beslutsprocessen. Den förtroendevalde måste sitta på sitt uppdrag med anledningen att han/hon representerar sina väljares val i det senaste kommunalvalet, inte på grund av att den förtroendevalda hamnade högt upp i provvalet i sitt eget parti eller att en valberedning utsatt han/hon till den mest lämpade kandidaten till att bli vald. Även om gränsen för att bli personvald inte är en kommunal fråga, så har den så stor betydelse att den ändå måste anses som relevant för rapporten.

Många kommuners arbetssätt skapar problem för både förtroendevalda och för de andra medborgarna i kommunen. Ofta använd internt språk på kommunfullmäktigesammanträdena vilket skapar stora svårigheter för utomstående att hänga med i debatten och förstå vad för beslut som tas och hur de påverkar gemene man. I många kommuner är sammanträdena väldigt långa och monotona, vilket gör att de riskerar att bli långtråkiga och jobbiga att både delta i och titta på. Debatterna på sammanträdena blir mer en transportsträcka än en höjdpunkt, då de blir utdragna och långsamma.

Ett förslag som provats på några håll och som kan ge en mer livfull och alert debatt är att alla repliker sker nere i ledamöternas egna stolar istället för uppe i talarstolen. Det finns ju ingen anledning att gå fram varje gång bara för att snabbt svara på tilltal. Andra saker som kan ge mer roliga och intressanta sammanträden är att dragningarna görs kortare och med mer eftertanke. Kommunerna får inte vara rädda att tänka utanför boxen och skapa lite nya sätt att göra dragningarna. Kanske behöver det inte vara en tjänsteman med en PowerPoint? Alla kommuner kan ha olika behov och problem. Det är viktigt att utvärdera sina arbetsformer och se vilka förändringar som kan vara relevanta i just den kommunen.

Om du är vald till kommunfullmäktige är du en representant för dina väljare och följaktligen bör du delta i debatten. På många håll blir det lätt så att det bara är första namnen för de olika partierna som är uppe i talarstolen, men fler ansikten gör debatten mer levande och skapar ett större intresse för åhörarna. Detta innebär inte att fler måste debattera varje punkt på fördragningslistan, utan att kanske är det inte kommunalrådet som måste företräda varje förslag. Omväxling förnöjer, brukar det ju sägas. Ansvar för detta ligger givetvis på partierna och det är upp till varje parti att ta ställning till detta.

En annan sak som kan hjälpa till att göra den politiska processen mer tillgänglig och mer intressant för medborgarna är webbsända sammanträden via kommunens hemsida. På hemsidan kan de välja att, när och var som helst, se till exempel kommunfullmäktigemötet. Det kan göra att medborgare som inte kan komma just den tiden eller på just den platsen ändå kan ta del av kommunfullmäktiges beslut, utan att behöva läsa tunga protokoll med byråkratiska formuleringar. Sådana tjänster finns redan idag till en billig summa och kommer med största sannolikhet bli både billigare och bättre i framtiden. Dessutom kan kommunen välja att lägga ut sina sammanträden på andra webbplatser än sin egen, till exempel YouTube eller Facebook.

---

¹ I rapporten *Ungas möjlighet till politiskt engagemang*, finns ett mer utförligt resonemang kring förutsättningarna för politiskt engagemang.

Det behövs fler unga förtroendevalda för att spegla samhällets uppbyggnad. Om vi får flera unga förtroendevalda blir det lättare för unga medborgare att få sin röst hörd i den politiska processen, då det troligen är lättare för en ung medborgare att kontakta en jämnårig i en fråga som är angelägen, än att kontakta en person som är betydligt äldre och som kanske inte alls kan relatera till den unge medborgarens problem. Det är viktigt att satsa och visa unga människor som är intresserade av politik att de är välkomna. Det är främst partiernas ansvar att integrera och välkomna unga förtroendevalda.

Många människor som vill aktivera sig i politiken och bli förtroendevalda kan aldrig göra det på grund av att möten och sammanträden tar mycket tid från deras arbete eller studier. Det finns ersättning för förlorad arbetsinkomst på de flesta håll, men det är inte alltid ersättningarna täcker all den inkomst som den förtroendevalde har och dessutom blir det jobbigt att hela tiden gå och förklara för sin chef varför den förtroendevalde behöver ledigt. Om du studerar är det ännu värre för om föreläsningen är obligatorisk tvingas den förtroendevalde att välja mellan sina studier och sitt uppdrag. Även om det inte är en obligatorisk föreläsning blir det ändå en massa extraarbete att missa föreläsningen och då sitter den förtroendevalde där igen och tvingas välja mellan studier eller uppdrag. Möten och sammanträden ska i största möjliga mån förläggas på kvällar så att de inte tvingar den förtroendevalde till att välja i lika stor utsträckning. Det är viktigt att sänka barriärer för att ta ett uppdrag, då det skapar en högre konkurrens för förtroendeuppdrag. Det ska inte vara den person som har mest tid och möjligheter som ska få förtroendeuppdraget, utan den person som representerar sitt parti och sina väljare bäst. Dessutom blir det helt omöjligt för medborgare utan uppdrag som arbetar eller studerar att besöka kommunfullmäktigemötena om de är på dagtid.

På senare tid har såkallade medborgarförslag eller medborgarsynpunkter varit populära och flera kommuner har infört det som ett sätt att få reda på vad icke förtroendevalda prioriterar för frågor. Det fungerar så att vem som helst i kommunen kan välja att skriva ett förslag som skickas in till kommunen som medborgarförslag och som sedan de förtroendevalda måste ta ställning till. Dessa förslag och synpunkter är ett sätt att undergräva den representativa demokrati vi har i Sverige. Istället för att skicka in förslag direkt till kommunen bör medborgare som vill förändra något i kommunen gå till den förtroendevalde eller det parti som de röstade på och framföra sitt förslag eller synpunkt i frågan och sedan tar de förtroendevalda upp frågan.

Vi tar ett exempel på varför medborgarförslag är ett problem som undergräver den demokratiska processen. Carl, som inte är politiskt aktiv, vill att kommunen ska bygga en ny lekplats i närheten av hans hem, eftersom hans barn ska ha någonstans att leka. Han kan gå till Fredrik som är den förtroendevalde som han röstade på i förra valet och försöker övertyga honom om att det behövs en ny lekplats, men nu väljer han istället att skicka in ett medborgarförslag. Kommunfullmäktige röstar igenom att bygga en ny lekplats och Fredrik är en av dem som röstar för förslaget. Frid och fröjd, Carl fick ju sin lekplats, även om han inte har någon direkt koll på vilka som röstade igenom medborgarförslaget. Ett år senare är det val i kommunen och då väljer Carl att rösta på Gösta istället för Fredrik, eftersom han inte tycker att Fredrik gjort någonting för honom. Gösta däremot har drivit en aktiv valkampanj och verkar som en duktig politiker. Det som Carl däremot inte vet är att Gösta röstade emot förslaget om en ny lekplats. Hade Carl valt att gå via Fredrik istället för att skicka in ett medborgarförslag hade han vetat att Fredrik var positiv till en ny lekplats och då hade han kanske valt att rösta på honom igen i nästa val. Om det däremot hade visat sig att Fredrik var negativt inställd till en ny lekplats, då hade Carl fått reda på det och då kunde han ha tagit med sig det när han gick och röstade nästa gång och valt att rösta på Ulf, som är positivt inställd till en ny lekplats. Kontakten mellan de förtroendevalda och de vanliga medborgarna måste vara det absolut viktigaste i en representativ demokrati. Det motarbetar Medborgarförslag.

Problemet med medborgarförslag är alltså att de ofta handlar om enskilda individer eller grupper som tar upp en fråga som är viktig för dem. Det blir ofta en lista med saker man vill ha och debatten blir därför ofta snedvriden och fokus blir på att antingen vill man ha dessa saker eller vill man inte ha dem. För oss handlar politik om att prioritera mellan olika förslag och om att se helheten. Om man som enskild medborgare istället vänder sig till en politiker med sin önskelista är det troligt att denna politiker tar diskussionen med medborgaren gällande vad som ska prioriteras bort. Alternativt att politikern själv gör en helhetsbedömning av flera olika förslag innan han lägger fram förslaget i form av en motion.

Det finns väldigt många möten i politiken, till exempel kommunfullmäktigemöten, nämndmöten och kommunstyrelsemöten. Vissa möten eller snarare punkter på dagordningen under mötena kan inte enligt lag vara offentliga, men alla de andra mötena ska i största möjliga mån vara öppna för vem som helst att komma på. Att mötena är öppna för allmänheten gör att insynen i den demokratiska processen blir lättare och det blir betydligt enklare för medborgarna att faktiskt själv ta del av vad den förtroendevalde som de valt gör.

Unga Förtroendevalda anser:

- Att arbetssättet i många kommuner skapar problem för medborgare att hänga med i den politiska processen
- Att dragningar under sammanträden i kommuner ska vara intressanta och relevanta
- Att fler förtroendevalda ska våga sig upp i talarstolen under kommunfullmäktigemöten och därför bör partierna ta mer ansvar i frågan
- Att sammanträdena i kommunen ska webbsändas på kommunens hemsida samt på andra webbplatser så som YouTube och Facebook
- Att fler unga förtroendevalda ska lockas till politiken
- Att sammanträden på kvällen är att föredra före sammanträden på dagen, då de har mindre inverkan på jobb och studier
- Att såkallade medborgarförslag/medborgarsynpunkter är dåliga för att de undergräver den politiska processen
- Att alla möten och sammanträden i kommunen som kan vara öppna för allmänheten, utan att bryta mot någon lag, ska vara öppna för allmänheten
- Att gränsen för att bli personvald i kommuner och landsting ska sänkas. Detta är dock inget som kan påverkas på kommunal nivå, utan det krävs riksdagsbeslut

Informationsspridning

En fungerande demokrati bygger på att det sker en kontinuerlig utvärdering av de styrande politikerna, oppositionen och kommunens verksamhet i sin helhet. För att detta ska kunna ske krävs det att invånarna på ett enkelt sätt kan inhämta den informationen som krävs för att de ska kunna göra denna utvärdering. För att de sedan ska kunna göra sin röst hörd i olika frågor krävs det även att det är enkelt att få tag på de olika representanterna för de olika partierna för att på det sättet kunna föra en dialog om olika politiska frågor.

Det är idag alltför få som har tillräcklig insyn i sin kommuns verksamhet samt alldeles för få som uttrycker sin mening till kommunens politiker. Detta tror vi beror på flera olika faktorer såsom att dagens politiker inte är tillräckligt tillgängliga samt att det i många fall finns förutfattade meningar om vad politik är och möjligheterna att som medborgare kunna påverka. Vi tror även att de formerna som

kommuner och politiker använder sig av för att förmedla information och uppmuntra till dialog i många fall är bristfälliga. Det är ofta krångligt att få tag på rätt information eller rätt kontaktperson och sättet informationen presenteras är alltför ofta svårbegripligt och tråkigt.

Formerna för kommunpolitiken är ofta former som inte är anpassade för unga människor på samma sätt är informations spridning inte anpassat till hur unga människor tar reda på fakta och hur de vill kunna kommunicera. För att få flera unga att engagera sig politiskt krävs det att politiken är tillgänglig och intressant.

Det finns mycket som framförallt partierna och enskilda företrädare kan göra för att uppmuntra unga till att intressera sig för politik. Detta kan handla om att vara mer närvarande där unga är, ha unga företrädare och stötta upp ungdomsförbundens verksamhet. Denna rapport fokuserar dock främst på vad kommunen kan göra för att uppmuntra till att unga engagerar sig för kommunpolitiska frågor. Vi anser att det finns mycket som kommunen kan göra för att underlätta insyn och engagemang.

Idag sker främst kontakten med kommunens medborgare genom den lokala tidningen, kommunens egna utskick och kommunens hemsida som ofta är torftig och svår att hitta på. Unga människor letar ofta information på nätet varav en bra hemsida är grundläggande för att information ska nå ut.

På hemsidan går det ofta att finna kort information om verksamheter och ofta läggs handlingar från nämnder och styrelser ut i efterhand. I vissa fall kan kallelser finnas till möten innan mötena sker men ofta läggs även dessa ut efter mötena har skett. Att kallelser läggs ut innan mötena är grundläggande för att åsikter om olika ärenden ska kunna komma fram innan besluten är fattade.

De kommunala handlingarna är inte heller det bästa sättet att uppmuntra invånare till läsning. Dessa är ofta formulerade och upplagda på ett sätt som gör de svåra att läsa. Ofta blandas mötets förslag till beslut med protokoll från gamla möten och texten är väldigt formalistisk med siffror utan vidare förklaring. Att läsa och förstå en handling till ett kommunfullmäktige eller en nämnd kräver ofta mycket bakgrundsinformation och en högskoleexamen i ekonomi.

Det finns mycket att göra för handlingarna ska bli enklare att läsa och förstå men framförallt bör det alltid läggas ut en sammanfattning av de ärenden som ska tas upp på mötena innan mötet samt en sammanfattning även efter mötet. Dessa bör vara korfattade och skrivna med syftet att de ska vara informationsrika, intressanta och lättlästa. I sammanfattningen bör även de politiska skiljelinjerna synas samt argumentationen för de olika linjerna.

Ett alternativ till att ha en sammanfattning skulle kunna vara att ha två olika texter. En text innehållande majoritetens sammanfattning där de redovisar för ärendena och argumenterar för deras linje och en kompletterande text där minoriteten får redovisa eventuella åsiktsskillnader från majoritetens förslag.

Dessa sammanfattande texter kan ses som nyhetsbrev från kommunen och dess nämnder. Förutom en sammanfattning av ärenden samt vad som händer i verksamheten ska det även finnas hänvisningar till var information kan hämtas samt kontaktuppgifter till berörda politiker och tjänstemän. Det ska alltid vara enkelt att få tag på mer information samt att få kontakt med både politiker och tjänstemän.

Nyhetsbrevet ska finnas på hemsidan med det bör även gå att få det skickat till sig kontinuerligt både via mejl och via post för de som är intresserade. Kanske bör kommunen även ha en SMS-tjänst som skickar ut sms till dem som önskar med kort information om vad som händer i kommunen. Det kan handla om en påminnelse om att det är kommunfullmäktige imorgon eller att en skola ska invigas kommande lördag.

Ofta använder sig kommunen av annonser i den lokala tidningen inför Kommunfullmäktige. Många kommuner skulle behöva lägga ned lite mer energi på att göra dessa mer intressanta. Ofta är det en liten annons som är skrivet på ett sätt som kan få till och med en aktiv kommunfullmäktigeledamot att känna tristes inför mötet. Istället bör man uppmuntra till att fler kommer och lyssnar på kommunens högsta beslutande organ genom en mer intressant beskrivning av ärendena och kanske erbjuda möjlighet till att fika med politikerna i anslutning till mötet.

Unga människor är vana att använda nya forum för att leta information samt att kommunicera med varandra. Kommunerna bör anstränga sig för att ha en intressant, innehållsrik och dynamisk hemsida.

Det bör finnas forum av olika slag på hemsidan där man enkelt kan ställa frågor och ventiler sina åsikter. Det ska även vara enkelt att hitta e-postadresser till alla förtroendevalda och tjänstemän. Det bör erbjudas alla förtroendevalda inom kommunen att de ska få e-postadress kopplat till kommunen samt att de ska kunna presentera sig själv kort på hemsidan. Det ska även finnas tydliga länkar till personliga hemsidor och partiernas hemsida. Kanske kan man inom kommunens ramar erbjuda en gratis utbildning i hur man enkelt kan skaffa sig sin egen hemsida eller blogg.

Kommunen bör finnas där unga människor finns och idag blir det allt vanligare med olika typer av communities på internet där unga människor befinner sig dagligen. Vill man nå ut till unga människor bör kommunen lägga ut information och kontaktuppgifter även här.

Unga Förtroendevalda anser:

- Att sättet att skriva kommunens handlingar bör ses över. De bör om möjligt skrivas på ett mer lätläst sätt.
- Att sammanfattningar bör finnas av både kallelse och handlingar. Dessa ska vara lättlästa, intressanta och informationsgivande. Det ska även vara tydligt var mer information kan finnas samt kontaktuppgifter till både politiker och tjänstemän.
- Att användning av SMS-tjänster där intresserade kan skriva upp sig för att få SMS-påminnelser exempelvis inför varje fullmäktige.
- Att kommunen ska göra bättre reklam för kommunfullmäktigemötena. Annonser i lokaltidningen ska skapa intresse för det kommande mötet.
- Att kommunen ska se till att deras hemsida är intressant, innehållsrik och dynamisk.
- Att kommunen ska använda sig av moderna forum för att få unga att engagera sig för kommunpolitiken. Se till att ha användare på till exempel Facebook och MySpace.

Demokratiarbete i skolan

Förutom att vara ett område av stort politiskt intresse är skolan även den plats där störst andel av kommunens medborgare passerar. Likt hur politiska ungdomsförbund samt motsvarande föreningar ofta och gärna besöker skolans värld i förhoppning om att dela med sig av kunskap kan en kommun tänka och agera.

Demokratin riskerar alltid att vara utsatt och det är även därför vikten av denna finns med i diverse läroplaner. Trots detta kan det stundtals framstå som att den praktiska verkligheten av representativ demokrati inte får tillräckligt med ljus i skolorna. För att underlätta för skolorna samt för en kommun att ta ansvar finns det flera saker en kommun kan bidra med. Grundläggande är självfallet att de

insatser en kommun tillhandahåller ska vara lika för alla skolor inom kommunens gräns oavsett huvudman, det vill säga kommunala och fristående skolor lika. Vidare ska insatser tillhandahållas och inte påtvingas – detta som en del av vårt ställningstagande att varje skola själva bäst vet på vilket sätt den aktuella skolan ska drivas.

Det första och grundläggande är självklart att kommunen ska ha en god organisation för kommunikation med skolor. I synnerhet för dem som önskar hjälp med att visa på och förklara den kommunala organisationen och den representativa demokratin. De flesta politiker kommer gärna ut och pratar politik på skolorna. Tyvärr är det inte så ofta som politiker får möjligheten att göra detta. Det är nästan bara i valtider som förfrågningarna kommer från skolorna. Här kan man tänka sig att kommunen tar ett större ansvar för att förmedla kontakter mellan skola och politiker. Det är även bra att i så stor utsträckning som möjligt skicka unga företrädare till skolorna. Detta för unga företrädare oftast har lättare att prata politik med unga människor på ett bra sätt, samt minskar den stereotypa bilden av vem en politiker är. Genom att bistå skolan med politiker kontakten räcker det med ett samtal för aktuell skola eller lärare som själv slipper hitta den politiker som skulle kunna delta vid önskad tidpunkt.

Likaså kan man tänka sig att man tillhandahåller detta i en mer strukturerad form med ansamling av krafter. Vissa kommuner använder sig av exempelvis demokrativeckor. Exakt vad dessa innebär och innehåller skiljer sig säkerligen åtminstone lika mycket som antalet kommuner. Det som är positivt är att det underlättar för politikern att boka in i sin kalender samt att skolorna kan uppmärksamma möjligheten. Förhoppningen är dock att det kopplas till undervisningen, samt att det finns ett gemensamt tänk med avsikten. Ofta kan nämligen dessa besök verka diffusa och förberedelsen varierar stort från såväl politiker som skola. När man genomför en aktivitet som en demokrativecka kan det vara nyttigt att ta fram ett förslag på innehåll och syfte.

Även om kommunen absolut har ett intresse och till viss del kan se sig som den representativa demokratin väktare så har skolan och lärarna ett stort ansvar. Detta understryks även i läroplanen, i synnerhet för det samhällsvetenskapliga ämnet. Många kan dock vittna om att kunskapen om den praktiska demokratin ofta brister. Sannolikheten att eleverna får en god och omfattande information är låg när kunskapen brister från läraren. Som kommunpolitiker kan du besluta att kommunen ska genomföra studiedagar för lärarna med information om den lokala demokratin och påverknings sätt. Som tidigare uttryckts är det inte politikens roll att tala om för skolorna på vilket sätt de ska bedriva sin verksamhet, men att erbjuda kostnadsfri information är ett bra sätt att föra upp ett intresse på dagordningen.

Den representativa demokratin och det lokala styrelsesättet är inte alltid lätt att förstå. Sanningen är att det finns många som verkar inom den som inte helt förstått. Komplexiteten kan göra att det för de flesta elever inte räcker med några lektioner eller en välformulerad text i läxa för att ta till sig och behålla informationen. Ofta kan det man gör generera en större kunskapsinhämtning och förståelse. För att genomföra ett aktivt lärande finns det många lösningar. Det finns företag och föreningar som tillhandahåller likväl som det finns alternativ som kommunen själva kan beställa. Ett exempel kan vara att rollspela fullmäktige med förberedande nämnder och kommunstyrelse. Även här kan man som politiker ta initiativet genom att låta kommunen stå som finansär för sådan verksamhet. Genom att ta fram projektet och låta intresserade skolor ansluta sig utan någon ytterligare kostnad än lärartid kan man skapa förutsättningarna för ökad kunskap och förståelse bland eleverna.

Som politiker och kommun kan man absolut se som sitt ansvar att bidra till att sprida grunderna av den representativa demokratin. Kunskap om den är den bästa garantin för ett fortsatt fritt samhälle. Skolan är en naturlig plats för lärande samt en koncentrerad plats av människor. Även om skolan har som en av sina uppgifter att värna och informera om demokratin finns det fortfarande sätt på vilket vi

som kommunpolitiker kan bidra till att generera ökad förståelse. Det ska dock aldrig resultera i något som inte ryms inom den representativa demokratin, så som exempelvis en skolriksdag som fattar beslut om politiska frågor i politikernas ställe. Däremot kan man gärna tillhandahålla kontakt, information och medel att sprida grunderna av demokratin. Dock ska det vara upp till skolorna att använda sig av det som finns tillgängligt.

Unga Förtroendevalda anser:

- Att kommunen ska ha en tydlig kontakt för skolorna som vill ha politiker på besök.
- Att speciell tid ska avsättas där politiker besöker skolor och deltar.
- Att kommunen ska tillhandahålla lärarfortbildning om hur kommunen fungerar.
- Att kommunen kostnadsfritt ska tillhandahålla demokratirelaterade projekt så som exempelvis rollspel.

Mötesplatser för dialog

Den viktigaste saken för en förtroendevald är att ha en tydlig koppling till sina väljare. Utan väljarna skulle partiet och den förtroendevalde aldrig ha hamnat på sitt uppdrag och om han inte vårdar sina väljare kommer han inte få stanna på sitt uppdrag. Därför är det ytterst viktigt för den förtroendevalde att skapa möjligheter för dialog med sina väljare. Men hur ska en förtroendevald göra för att lyckas med detta? Det finns nog lika många svar som det finns förtroendevalda, men en sak är alltid gemensamt, det direkta mötet ansikte mot ansikte slår alla andra metoder. Samhället förändras hur som helst och det är viktigt att förändras med det. Var kan mötesplatser skapas idag? Det är en mycket intressant fråga.

Den allra viktigaste funktionen för att en mötesplats för dialog ska fungera är att den är lättillgänglig och enkel att delta i. Därför kommer det heller aldrig att finnas ett korrekt svar på frågan. Det är helt och fullt beroende av vem och hur väljaren är. Är det Yngve 19 år som sitter på MSN Messenger större delen av dagen är det troligen där som han ska bemötas och erbjudas dialog. Om det däremot är Gunnar 73 år som är van vid att träffa politikerna på gator och torg så är det där han ska bemötas. Det är viktigt att uppmärksamma detta och alltid göra en analys av hur en förtroendevald hittar sina väljare med ett individuellt ingångsvärde.

På några håll i landet, har det startats såkallade medborgarcaf . Det finns ingen allmän definition på vad ett medborgarcaf   r och innehåller i dessa varierar beroende på kommun och upphovsman. På vissa platser handlar det om att i samband med ett kommunm te, så som exempelvis fullmäktige, ha ett föredrag dit allmänheten  r välkommen. Andra kan ha en tidpunkt då en eller flera politiker är lokaliserade till en specifik plats, så som det lokala biblioteket eller kommunhuset, dit medborgarna  r välkomna. Något om alltid bör beaktas när dessa typer av aktiviteter förordas  r att varje tillfälle där kommunen ställer sig som avsändare och tar i anspråk en politikers tid  r ett tillfälle där politikern inte istället kan vara ute med sitt parti. Som exempel kan belysas att många partier har motsvarade aktivitet på ett lokalt plan, exempelvis genom att det partiets ledande representanter finns tillgängliga vissa tider. Man kan dock konstatera att aktiviteter av dessa slag behöver diskuteras utifrån ett lokalt perspektiv. I synnerhet då medborgardeltagandet på dessa aktiviteter burkar vara varierande. På en plats där deltagandet är lågt kan det till exempel te sig relevantare att varje parti tar sitt ansvar och därigenom kan genomföra mindre formella och mer flexibla aktiviteter riktade mot sina medborgare.

I grunden är alla typer av debattforum, bra debattforum. Oavsett om det är politiskt redan frälsta eller människor som är fullständigt ointresserad av politik, som debatterar på dem. All dialog utvecklar politiken och ger de förtroendevalda bättre möjligheter att representera väljarna. Det viktiga är bara att alla är fullt medvetna om forumets ingångsvärden och syn på saker, så att inte det blir snedvriden värdering av forumets relevans. Exempel på några forum som kan vara intressanta för att nå ungdomar är webbdebatter på Facebook, MSN Messenger och andra liknande sidor. En annan sak är att skicka ut frågor via SMS. Det finns tusen olika lösningar för att hitta ungdomar och det är som det brukar sägas "the sky is the limit".

Slutligen angående mötesplatser för dialog måste en av de absolut sämsta idéer som någonsin kommuner och politiker haft tas upp, ungdomsfullmäktige. Ungdomsfullmäktige ska fungera så att några utvalda elever från olika skolor i kommunen träffas, kanske en gång i månaden, och får besluta över en egen budget som de får förfoga över precis som de vill. Dessa elever väljs genom omröstningar på skolorna och vinnaren av valet blir representant för skolan och alla dess elever i ungdomsfullmäktige. Detta låter ju som en bra sak för många, ett litet minikommunfullmäktige. Problemet är bara att den enda riktiga funktionen detta ungdomsfullmäktige har är att undergräva det demokratiska systemet och skapa skendemokrati. I Bjuv, utanför Helsingborg i Skåne, får ungdomsfullmäktige 100 000 kr varje år att sätta sprätt på. Summan används till exempel till skateboardramper och liknande saker i kommunen. Det är säkert mycket bra med en skateboardramp, men de som faktiskt ska besluta om sådana saker är de förtroendevalda, inte någon kille som hamnade i ungdomsfullmäktige för att han var den enda i sin skola som kandiderade. Det viktiga är att vi i Sverige har valt att använda oss av den representativa demokratin, det betyder att det är de valda politikerna som är ansvariga. Med ett system av överskjutet ansvar till ett ungdomsfullmäktige finns även två stora risker. Den första risken är att man skjuter undan vissa frågor där man inte själv vill göra prioriteringar eller satsningar – detta för att sedan definiera det som någon annan ansvar, i detta exempel ungdomsfullmäktige. Den andra stora risken är att man genom instiftandet av ett ungdomsfullmäktige ser sina uppdrag som färdigt. Nu har man ju engagerad och inkluderat ungdomar i demokratin och behöver inte längre jobba med det, man behöver inte heller släppa fram unga förtroendevalda då ungdomen redan finns representerad i ungdomsfullmäktige.

Unga Förtroendevalda anser:

- Att alla typer av debattforum är bra debattforum så länge forumets relevans är tydlig
- Att användande av tekniska forum såsom Facebook, MSN Messenger och SMS för att nå ungdomar angående den politiska debatten är en mycket god idé
- Att alla ungdomsfullmäktige ska läggas ner eftersom det snedvrider det demokratiska systemet

Slutsatser

För att vi ska kunna ha en demokrati som fungerar väl krävs det att invånare både har insyn och kan påverka politiken och de politiska processerna. Många viktiga beslut fattas runt om i landets kommuner och det är viktigt att kommuninvånarna ges bra förutsättningar för att ha insyn och kunna engagera sig i viktiga kommunala frågor.

Det finns mycket som både kommuner och de olika partierna kan göra för att uppmuntra till ett större politiskt intresse, skapa utrymme för dialog och öka informationen gällande kommunens verksamhet samt de politiska skiljelinjerna i kommunen.

Grunden för vårt politiska system är representativ demokrati varför beslut och formella initiativ ska tas av de valda politikerna. Därför bör det vara främst partierna samt de förtroendevalda som ska uppmuntra till politiskt engagemang, vara tillgängliga och föra dialog med kommuninvånarna. Som företrädare för väljarna har de politiska representanterna en skyldighet att lyssna och ta till sig av vad deras medborgare tycker och vara tydliga med sina politiska åsikter och avsikter.

Kommunen i sin tur bör se som sitt uppdrag att underlätta för förtroendevalda att göra ett bra arbete samt göra information om kommunens verksamhet och politiska beslut tillgängliga och intressanta. Den kan även underlätta för dialog med medborgare, politiker och tjänstemän.

För att fler ska finna kommunpolitiken intressant bör kommunen och de förtroendevalda arbeta för att göra den politiska processen mer tillgänglig och intressant för medborgarna. Det finns mycket som kan göras för att Kommunfullmäktigemötena ska bli roligare att lyssna på. Här har framförallt partierna ett stort ansvar för att se till att debatten är livfull och intressant även för de som inte sitter i kommunfullmäktige.

En fungerande demokrati bygger på att det sker en kontinuerlig utvärdering av de styrande politikerna, oppositionen och kommunens verksamhet i sin helhet. För att detta ska kunna ske krävs det att invånarna på ett enkelt sätt kan inhämta den informationen som krävs för att de ska kunna göra denna utvärdering. För att de sedan ska kunna göra sin röst hörd i olika frågor krävs det även att det är enkelt att få tag på de olika representanterna för de olika partierna för att på det sättet kunna föra en dialog om olika politiska frågor.

Det är viktigt att de handlingar och den information som skickas ut från kommunen är lättläst och intressant. Många av dagens handlingar är nästintill omöjliga att läsa om man inte har väldigt mycket erfarenhet samt bakgrundinformation till de olika ärendena. Det är även viktigt att det är tydligt hur man kan få mer information gällande olika ärenden samt hur man kan få kontakt med tjänstemän och politiker. Det ska alltid uppmuntras till dialog och kommunen bör stötta upp med mötesplatser mellan medborgare och politiker.

Den allra viktigaste funktionen för att en mötesplats för dialog ska fungera är att den är lättillgänglig och enkel att delta i. Därför kommer det heller aldrig att finnas ett korrekt svar på frågan. Det är helt och fullt beroende av vem och hur väljaren är.

Kommuner bör kontinuerligt anstränga sig för att finna nya sätt att kommunicera. Det kan handla om att börja skicka ut nyhetsbrev, skapa konto på Facebook eller att skicka SMS inför kommunfullmäktige.

Förutom att vara ett område av stort politiskt intresse är skolan även den plats där störst andel av kommunens medborgare passerar. Likt hur politiska ungdomsförbund samt motsvarande föreningar

ofta och gärna besöker skolans värld i förhoppning om att dela med sig av kunskap kan en kommun tänka och agera. Kommunen bör uppmuntra skolor till att släppa in politiker i klasserna samt vara tillgänglig för att hjälpa till i skolundervisningen. Kommunen kan exempelvis erbjuda alla skolor att eleverna får vara med i ett rollspel i fullmäktigesalen. Detta för att öka förståelsen för den politiska processen samt öka intresset för politik.

Unga Förtroendevalda anser:

- Att demokratiprojekt som kommunen driver ska inte vara beslutande, beslut ska fattas av de valda politikerna.
- Att kommunen ska se som sitt uppdrag att göra information lättillgänglig samt ge möjlighet för kommunikation mellan politiker och medborgare.
- Att det är viktigt att skicka signalen att vårt politiska system bygger på partier och partiernas representanter.
- Att många engagerar sig partipolitiskt är det bästa demokratiarbetet.
- Att arbets sättet i många kommuner skapar problem för medborgare att hänga med i den politiska processen
- Att dragningar under sammanträden i kommuner ska vara intressanta och relevanta
- Att fler förtroendevalda ska våga sig upp i talarstolen under kommunfullmäktigemöten och därför bör partierna ta mer ansvar i frågan
- Att sammanträdena i kommunen ska webbsändas på kommunens hemsida samt på andra webbplatser så som YouTube och Facebook
- Att fler unga förtroendevalda ska lockas till politiken
- Att sammanträden på kvällen är att föredra före sammanträden på dagen, då de har mindre inverkan på jobb och studier
- Att så kallade medborgarförslag/medborgarsynpunkter är dåliga för att de undergräver den politiska processen
- Att alla möten och sammanträden i kommunen som kan vara öppna för allmänheten, utan att bryta mot någon lag, ska vara öppna för allmänheten
- Att gränsen för att bli personvald i kommuner och landsting ska sänkas. Detta är dock inget som kan påverkas på kommunal nivå, utan det krävs riksdagsbeslut
- Att sättet att skriva kommunens handlingar bör ses över. De bör om möjligt skrivas på ett mer lättläst sätt.
- Att sammanfattningar bör finnas av både kallelse och handlingar. Dessa ska vara lättlästa, intressanta och informationsgivande. Det ska även vara tydligt var mer information kan finnas samt kontaktuppgifter till både politiker och tjänstemän.
- Att användning av SMS-tjänster där intresserade kan skriva upp sig för att få SMS-påminnelser exempelvis inför varje fullmäktige.
- Att kommunen ska göra bättre reklam för kommunfullmäktigemötena. Annonser i lokaltidningen ska skapa intresse för det kommande mötet.
- Att kommunen ska se till att deras hemsida är intressant, innehållsrik och dynamisk.
- Att kommunen ska använda sig av moderna forum för att få unga att engagera sig för kommunpolitiken. Se till att ha användare på till exempel Facebook och MySpace.

- Att kommunen ska ha en tydlig kontakt för skolorna som vill ha politiker på besök.
- Att speciell tid ska avsättas där politiker besöker skolor och deltar.
- Att kommunen ska tillhandahålla lärarfortbildning om hur kommunen fungerar.
- Att kommunen kostnadsfritt ska tillhandahålla demokratirelaterade projekt så som exempelvis rollspel.
- Att alla typer av debattforum är bra debattforum så länge forumets relevans är tydlig
- Att användande av tekniska forum såsom Facebook, MSN Messenger och SMS för att nå ungdomar angående den politiska debatten är en mycket god idé
- Att alla ungdomsfullmäktige ska läggas ner eftersom det snedvrider det demokratiska systemet

